

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRIT DANMARK

UDGIVET AF EN KREDS AF DANSKE

NUMMER 46

Fredag den 29. Marts 1946

4. AARGANG

Kartoffelsække i Københavns Havn, parat til at blive ladet i Eksportbaadene

Landbrugets aktuelle Situation

Af Redaktør KAI JOHANSEN, Landbrugsraadet

Medens Millioner af Mennesker lever paa Sultegrænsen, er de danske Landmænd i Færd med at indskrænke Produktionen af Levnedsmidler. Medens det danske Samfund i et Omfang som aldrig før mangler Valuta til Køb af Varer i Udlandet, sker der en systematisk Nedsættelse af Produktionseffektiviteten i det Erhverv, som i Øjeblikket ene af alle har Muligheder for at skaffe fremmed Valuta. Det er ikke underligt, hvis Mennesker, der til daglig ikke har disse Problemer ind paa Livet, ryster paa Hovedet over Tingenes Tilstand.

I det følgende skal jeg efter Anmodning fra Frit Danmarks Redaktion give en kort Redegørelse for, hvordan Landbruget er kommet ud i den Situation, det befinder sig i i Dag. Det er muligt, mine Synspunkter ikke falder sammen med andres om disse Problemer, men jeg har forstaaet, at Frit Danmark er villig til at give Plads for forskellige Opfattelser.

*

Redaktør Ebbe Munch og Legationsraad Torp-Pedersen havde i Efteraaret 1944 tilrettelagt nogle Forhandlinger i Stockholm mellem Mr. Pinnock

fra det britiske Levnedsmiddelministerium og Generalsekretær Høgsbro Holm fra Landbrugsraadet. Senere paa Aaret deltog Landbrugsraadets ledende Præsident, Landstingsmand H. Hauch i Forhandlingerne, og i Vinteren 1945 var Mr. Pinnock illegalt i Danmark.

De orienterende Forhandlinger med Englænderne om, hvad der skulde ske efter Krigen, var ikke opmuntrende for dansk Landbrug. Den tyske Udnyttelse af danske Fabriker, Levnedsmiddelproduktionen og Fiskeriet, de uhyrlige Arbejds lønninger, Tyskerne udbetalte rundt om ved Befæstningsanlæggene,

havde skabt et indenlandsk Prisniveau i Danmark, som laa langt højere end i de Lande, hvortil vi før Krigen havde eksporteret vore Varer. Navnlig var der stor Forskel paa de danske Levnedsmiddelpriser og de engelske. En af Aarsagerne hertil var et nyt Princip, som Krigen havde bragt med sig i de allierede krigsførende Lande. Ud fra den Opfattelse, at billige Levnedsmidler var den bedste Stimulans for Opretholdelse af Krigsproduktionen og Bevarelsen af en rolig Udvikling, betalte de enkelte Landes Regeringer kæmpemæssige Statstilskud til Billiggørelse af Levnedsmidlerne. Det er Tal saa astronomiske, at et lille Land som Danmark slet ikke tør tænke paa at være med i Konkurrencen. I 1944 betalte England godt 4 Milliarder Kr. i Levnedsmiddelsubsidier, og i 1946 var det Mening at bruge 6 Milliarder Kr. I de Forenede Stater havde man ventet at kunne nedsætte Subsidiernes til Landbruget i 1946, men ved Nytaarstid meddelte Præsident Truman, at dette var umuligt, og der blev stillet 8½ Milliarder Kr. til Raadighed som Subsidier til Fødevarerproduktionen.

*

De engelske Forhandlere ved, hvordan vore Forhold er, men de kan ikke betale mere, hævder de. Fremfører man det Argument, at Produktionen jo saa gaar ned i Stedet for at stige, siger de, at Danmark maa være mere positivt indstillet. Det er et internt dansk Anliggende at faa tilvejebragt saadanne Forhold, at Landbruget igen begynder at sætte Produktionen i Vejret. Der er intet, der tyder paa, at den engelske Regering staar over for en Likvidering

af Subsidiepolitikken til Levnedsmiddelproduktionen. I sidste Uge afsluttedes Forhandlingerne mellem Regeringen og de britiske Farmeres Repræsentanter, hvorefter de fastsatte Mindstepriser blev forhøjet i Forhold til sidste Aars Priser og skal gælde 5 Aar frem i Tiden. Saafremt der i dette Tidsrum indtræffer Forhold, som gør en yderligere Forhøjelse nødvendig, vil Sagen blive taget op igen. Priserne fastlægges paa Grundlag af Landbrugsregnskaber for Brug af forskellig Drift og Størrelse.

Den engelske Finansminister gav fornylig i Parlamentet en Redegørelse for, hvordan Regeringens Tilskud til de enkelte Varer fordeler sig. Ialt beløber Subsidiernes sig til 6 Milliarder Kr., fordelt med Halvdelen paa de importerede og Halvdelen paa de hjemmeproducerede Varer. Der gives saaledes Tilskud til Billiggørelse af Brød, Mel og Havregryn paa 1.400 Mill. Kr., til Æg 760 Mill. Kr., Kød 600 Mill. Kr., Mælk 500 Mill. Kr., Kartoffler 500 Mill. Kr., Sukker 400 Mill. Kr., Ost 220 Mill. Kr., Margarine, Fedt og Olier 80 Mill. Kr., tørret Frugt 100 Mill. Kr., The 85 Mill. Kr., Tørmælk og kondenseret Mælk 100 Mill. Kr., Bacon 50 Mill. Kr., til Nationalmælkeordningen og Skolemælksordningen 410 Mill. Kr. Foderstoffer 550 Mill. Kr., Kunstgødning 130 Mill. Kr. og Tilskud til den new zealandske Regerings Stabiliseringspolitik vedrørende Levnedsmidler 80 Mill. Kr.

*

Der hersker inden for det danske Landbrug et oprigtigt Ønske om at genvinde sin gamle Position paa det britiske Levnedsmiddelmarked, men paa Grund af Subsidiepolitikken har det

været umuligt at træffe en Aftale, som stimulerede Produktionen. Efter de gældende Bestemmelser i den Prisaftale, som blev truffet med England sidste Sommer, skal der foregaa en Aftrapning af Priserne, saaledes at Smørprisen til Juli 1946 ligger 30—35 pCt. lavere end for et Aar siden, medens Baconpriserne til December 1946 vil være 25 pCt. mindre end for et Aar siden. Til Efteraaret skal baade Smørprisen og Baconprisen være de saakaldte Paritetspriser, d. v. s. det samme som Storbritannien betaler sine Kolonier. Forhandlingerne om disse Priser foregaar netop for Tiden. Det eneste sikre Holdepunkt, man har, er, at Englænderne har forsikret, at der absolut ikke bliver Tale om nogen Forhøjelse.

De nedadgaende Priser og Usikkerheden med Hensyn til Paritetsprisen betyder, at dansk Landbrug maa tilrettelægge sin fremtidige Produktion i Binde. Vel har Staten indtil 1. Oktober garanteret Producenterne visse Afregningspriser, men selv om den nuværende Regering maa antages at kende Landbrugets Vanskeligheder og ogsaa har Vilje til at hjælpe, er det vanskeligt at se, hvilke Foranstaltninger der kan træffes paa længere Sigt. Subsidier holder Landbruget ikke af, da man af Erfaring ved, at de politisk bliver misbrugt.

Da den nye Handelstraktat blev indgaaet, blev Kronekursen over for Sterling fastsat til 19,36. Endnu har man ikke faaet nogen fornuftig Forklaring paa, hvorfor man gik væk fra 22,40, som var den Afregningskurs, der var gældende, da vi i April 1940 blev besat af Tyskerne.

FRIT DANMARK

Udgivet af en Kreds af Danske

REDAKTION:

Elias Bredsdorff og Kate Fleron
(sidstnævnte ansvarlig overf. Presseloven)

Forretningsfører: LRS. Niels Andersen,
Ny Vestergade 13, København K.

Redaktion og Ekspedition:
Nørrevoldgade 11, København K.
Tlf. Central 15.745, Postgiro Nr. 4084

Trykt i Det Hoffensbergske Etablissement, Kbhvn.

HOVEDLEDELSE:

C. A. Bodelsen,
Professor, Dr. phil.
Elias Bredsdorff,
Redaktør, cand. mag.
Chr. Christiansen,
Fagf. form., M. F., Aarhus
Kate Fleron,
Redaktør
Mogens Fog,
Professor, M. F.
Niels Foged,
Lektor, Odense
Børge Houmann,
Redaktør, M. F.

Ingeborg Højlt,
Vordingborg

K. V. Jensen,
Tandlæge, Tønder

Meldgaard Kristensen,
Overportør

Teit Kærn,
Reservekirurg, Dr. med.

Gelius Lund,
Rigsdagsstenograf

Aksel Milthers,
Dorcent

Ragnhild Morville,
Viborg

J. Christmas Møller,
cand. jur., M. F.

Arne Noe-Nygaard,
Professor, Dr. phil

Chr. Ostentfeld,
Civilingeniør, Dr. techn.

Jørgen Poulsen,
Civilingeniør, Hillerød

Waldemar Sørensen,
Fuldmægtig, Horsens

Ejnar Thorsen,
Civilingeniør

Sven Tobiesen,
Papirhandler, Esbjerg

»Frit Danmark« udkommer ugentlig og koster 3,30 Kr. Kvartalet. Abonnement kan tegnes gennem Postvæsenet og de lokale Frit Danmark-Grupper eller direkte gennem Ekspeditionen, hvorefter Postopkrævning bliver udsendt. Løssalgpris: 30 Øre

Det er vel klart for de fleste, at Aftalen med England i sin Tid blev indgaaet under Forudsætninger, som ikke holdt Stik. Man regnede med rigelige Tilførsler af Oliekager og Korn til fallende Priser, saaledes at Landbruget ved at sætte sin Produktion i Vejret kunde skaffe sig omtrent samme Netfortjeneste som før. Samtidig regnede man med, at Mulighederne for at faa Arbejdskraft skulde blive lettere, efterhaanden som Tilførslerne af Brændsel og andre Varer igen kom i Gang — om Sommeren har Moserne som bekendt taget en stor Del af Arbejdskraften. Udviklingen er gaaet i modsat Retning. Verdenshøsten af Korn er slaaet fejl, og det er meget begrænset, hvad vi faar Lov til at indføre af Oliekager — i de sidste Maaneder er Prisniveauet baade for Korn og Oliekager opadgaaende. Samtidig har der vist sig stigende Mangel paa Arbejdskraft, og de konstante Lønninger i Landbruget ligger nu 2½ Gang over, hvad de var før Besættelsen.

Combined Food Board i New York har fra Danmark faaet Meddelelse om, at vi fra 1946 regner med at have følgende Mængde Landbrugsprodukter til Raadighed til Eksport: 67.000 Tons Smør, 7.000 Tons Ost, 50.000 Tons Flæsk, 45.000 Tons Oksekød og 4.000 Tons Hestekød samt 11.500 Tons Æg. Havde der været Mulighed for at indføre Oliekager i større Omfang, havde man kunnet forøge Mængderne væsentligt. Før Krigen eksporterede vi aarligt lidt over dobbelt saa stor en Mængde Smør, 4 Gange saa meget Bacon og 8 Gange saa mange Æg.

Efter Oplysninger, som Landøkonomisk Driftsbureau har givet mig, vil en Gaard paa 45 Tønder Land, som i 1944 —45 havde en Bruttoindtægt paa 30.000 Kr., komme ned paa 24.600 Kr., hvis de i Englandstraktaten fastsatte Priser skal være gældende. Samtidig har den kontante Arbejdsløn i Landbruget været i stadig Stigning. Man behøver ikke at være Forretningsmand eller Landmand for at se, at et saadant Fald i Bruttoindtægten vil eliminere enhver Fortjeneste.

Af og til hører man den Opfattelse gjort gældende i Debatten om disse Ting, at det danske Landbrug maa lære at klare sig i Konkurrencen, og vi kan

ikke vente, at Storbritannien vil betale mere end Verdensmarkedsprisen for vore Varer. Saadanne Udtalelser har skabt megen Bitterhed hos Landbruget. De Handelsprincipper, som England er tvunget til at gennemføre paa Grund af sin svigtende Betalingsbalance, og de uhyre Summer, Krigen kostede, har intet som helst at gøre med Verdensmarkedspriser skabt af en fri Konkurrence, men er et Led i Landets Efterkrigspolitik. Det danske Landbrug har sat Prisen 10 pCt. ned. Skal der ydes yderligere Ofre, fordi vi staar i en umaadelig Taknemmelighedsgæld til England — dette er der vist almindelig Enighed om — maa det være hele det danske Samfund, der skal betale. Ikke en enkelt Erhvervsgruppe.

*

Der har om hele det danske Landbrugs Eksportproblem staaet megen politisk Strid. Mon ikke Krigen har lært os alle, at et eksporterende Landbrug kan Danmark ikke undvære. Vore Levnedsmidler er faktisk det eneste, vi i Dag har at kunne tilbyde i Bytte for de Produkter, vi ikke selv kan frembringe. Hvordan Rigsdagen vil klare Problemet, om det bliver Tilskud til Landbruget, en Kronesækning, Tilskud til Importen, Tilskud til Konsumenterne eller en Kombination af disse eller maa ske noget helt nyt, ved man ikke i Dag. Men mon ikke der nu er Mulighed for en fordomsfri Drøftelse af Tingene, saa den gamle Bitterhed og de forældede Synspunkter kan likvideres.

Foretagne Undersøgelser viser, at skal Priserne længere ned end de 10 pCt., som Landbruget selv har givet Afkald paa under Prisforhandlingerne, vil Erhvervets Andel i Nationalindkomsten i Forhold til før Krigen blive mindre end de øvrige Befolkningsgrupper, og det er der vel næppe nogen, der for Alvor ønsker.

De forøgede Indtægter, Landbruget havde under Krigen, har netop dækket Tabene fra 30ernes Krise. Det maa blive Politikernes Opgave at skabe en stabil Tilstand i Landbrugsproduktionen fremover, saa at de stærke Pendulsvingninger bliver undgaaet, og saaledes at Landbruget ikke ved en Ændring af de hjemlige politiske Forhold risikerer at komme ud i det tomme Rum paa Grund af Stormagternes Prispolitik.

BLOMSTRENDE BUREAUKRATISME I LY AF PARAGRAF 23

Vi har modtaget nedenstaaende Indlæg fra en Statstjenestemand. Da det forekommer os at vedrøre et væsentligt Problem indenfor Administrationen, er vi gaaet med til at offentliggøre Indlægget, selvom Forfatteren, af naturlige Grunde, ikke har ønsket at fremtræde for Offentligheden.

Medens Demokratiseringen paa de fleste af Samfundslivets Omraader skrider rask fremad under Indvirkning af Efterkrigens Bølge af Frihedskrav, opretholdes der stadig i Centraladministrationens forskellige Grene en Bureaukratisme, som maa tage sig ud som en Levning fra svundne Tider.

Hvorledes dette manifesterer sig uadtil har i den senere Tid ved adskillige Lejligheder været behandlet i Tale og Skrift. Hvad der foregaar indenfor Murene unddrager sig derimod almindelig Opmærksomhed, men Tiden synes nu at være inde til at faa det frem i Lyset, saa meget mere som Bureaukratismen i Tjenestemændenes indbyrdes Forhold ogsaa gør sin Virkning gældende udenfor Kontorerne.

I Henhold til Tjenestemandsloven kan de anerkendte Organisationer vel træde i Forhandling med Styrelsen om Lønningsforhold, Arbejdstid og forskellige faglige Spørgsmaal, hvorimod de udtrykkeligt i Henhold til Tjenestemandslovens § 23 er udelukkede fra at blande sig i Spørgsmaal vedrørende Enkeltmands Ansættelse, Forfremmelse eller Afskedigelse.

Chefer og Springavancementer.

Denne Bestemmelse er imidlertid Nøglen til Bureaukratismens Opretholdelse i Administrationen. Thi i Ly heraf kan Styrelsen enevældigt bestemme over Ansættelser, Forfremmelser eller Afskedigelser, hvorved de underordnede Tjenestemænd stilles i et for Tjenestens Tarv yderst uheldigt Afhængighedsforhold til Cheferne, saaledes at de vanskeligt kan bremse op for eventuelle bureaukratiske Tilbøjeligheder.

Det er almindelig anerkendt, at Forfremmelser ikke altid bør ske efter An-

ciennitet, men at de dygtige og flittige fortrinsvis bør have Chancer, men netop dette giver erfaringsmæssigt saa ofte Anledning til Misbrug og Vilkaarlighed, at en Kontrol med Afgørelser af denne Art er blevet en Nødvendighed.

Som Forholdene nu er, kan Forbigaaelser eller Springavancement finde Sted under Dække af Chefernes Paastande om manglende Kvalifikationer eller fremragende Dygtighed, uden at saadanne Paastande behøver at bevises eller uden Forklaring af nogen Art.

De, der under saadanne Omstændigheder forbigaas, er, selv om deres Kvalifikationer af Kollegerne anses for bedre end eller lige saa gode som de begunstigede, udelukkede fra Forsvar og uden Midler til at skaffe sig deres Ret. Enhver Klage kan simpelthen afvises, og der er ingen Appellinstans.

»De udygtige og misundelige«.

Naar en Chefs Protegéer har faaet deres Springavancement, proklameres de straks som lovende unge Mænd, og Pressen, som bringer den udsendte Meddelelse derom, paapeger samtidig det Fremsyn, som Styrelsen har vist ved saaledes at udpege de dygtige. De Tjenestemænd, der maaske gennem 15 Aar har gjort et godt Arbejde i berettiget Forventning om en naturlig Oprykning ved den givne Lejlighed, og som uden Begrundelse bliver forbigaaet for Chefens Protegéer, maaske ganske unge Mænd, der endnu ikke har haft Lejlighed til at vise Evner paa noget Omraade hverken i eller udenfor Tjenesten, har ingen Udsigt til at vinde Gehør. De stemples som udygtige og misundelige. Kolleger, som vil støtte dem, fordi de kender og misbilliger Intrigerne bag Kulisserne, gaar det paa samme Maade. De afvises med en arrogant »vi alene vide«-Bemærkning, som i et af de sidst forekomne Tilfælde, hvor det i »Berl. Tid.« f. 20. Dec. f. A. hed: »Overvejelserne (angaaende de paagældende Posters Besættelse) fik det Udfald, de maatte faa. De to bedst kvalificerede blev foretrukket«.

Der er ofte Tale om diktatoriske Tilbøjeligheder, der ser ud som en Videførelse af det System, der praktiseres i Aarene under Besættelsen, men som nu snarest bør bringes til Ophør.

Ikke alene skaber saadanne Tilstande

Bitterhed og Utryghed, men det er ogsaa egnet til at svække Arbejdsmodet og Initiativet hos Tjenestemændene, naar disse ikke har rimelig Sikkerhed for Hensyntagen til berettigede Forventninger efter mange Aars dygtig Tjeneste.

Offentligheden er tilbøjelig til stadig at regne med, at »mange Aars dygtig Tjeneste« simpelthen betyder, at vedkommende »ikke har gjort noget«. De der kender de Vilkaar, hvorunder Tjenestemændene virker i vore Dage, ved imidlertid, at det drejer sig om aarelangt, forceret Arbejde, i Reglen hver eneste Dag langt udover de normerede Kontortimer.

Og endnu mere betænkeligt end det foran anførte er det, at Risikoen for Klikedannelser og for, at uværdig Underdanighed og Servilitet kan blive Egenskaber, som kan blive befordrende for Forfremmelse, — medens selvstændigt tænkende og arbejdende Mænd, der ikke ønsker at bringe saadanne Midler i Anvendelse, nødsages til at søge over i andre Erhverv, — under disse Omstændigheder bliver meget fremtrædende til Skade for saavel Tjenestemændene som for Administrationen i det hele taget.

Jo mere selvstændige jo ringere Chancer.

Underordnede Tjenestemænd med selvstændig Tænkemaade og med demokratiske Anskuelser, der ikke er sammenfaldende med Chefens, har i Almindelighed kun ringe Chancer, og hvad værre er, de er afskaarne fra at faa deres Synspunkter frem i Administrationens Forhold til det Offentlige. Tjenestemændenes Afhængighed bliver navnlig fremtrædende i Sammenligning med Forholdene paa private Arbejdspladser, hvor en bureaukratisk Leder, der er ude af Kontakt med sin Tid, simpelthen kan tvinges ud af Krav fra Arbejdernes Side. Dette har særlig gjort sig gældende i Maanederne efter Befrielsen, da man mange Steder ved samlet Optræden har kunnet frigøre sig for unationale Elementer eller med Virkning har kunnet protestere mod Overgreb og Uretfærdighed fra Ledelsens Side, en Fremgangsmaade som den nuværende Formulering af § 23 udelukker Tjenestemændene fra at benytte.

En snarlig Ændring er derfor paa krævet, saaledes at de anerkendte Tje-

nestemandorganisationer kan træde i Forhandling med Styrelsen ogsaa om Enkeltmands Ansættelse, Forfremmelse og Afskedigelse.

Den moralske Ret efterlyses.

Det kan ikke længere tolereres, at en enkelt Mand i en Administrationsgren enevældigt, som om Virksomheden var hans egen og ikke Statens, bestemmer over Kollegernes Ve og Vel. Man maa spørge, hvilken moralsk Ret den ene Tjenestemand har til at ansætte en Kollega i en bestemt Statsstilling paa en andens Bekostning. Ikke alene kan noget saadant overfor den forbigaaede virke som en administrativt tildelt Straf, som vedkommende ikke har forskyldt, men det kan ogsaa betyde, at vedkommende undrages maaske 20.000 Kr., som Lønforskellen kan betyde i de Aar, som den forbigaaede rykkes tilbage i Anciennitet.

Foreligger der Tvivl om en Afgørelse, og der ikke kan opnaas Enighed ved Forhandling, vil det eneste korrekte være en Fremgangsmaade, der svarer til en Professorkonkurrence.

Der spores da ogsaa nu saavel hos Lovgivningsmagten som i Administrationen en voksende Forstaaelse af Uholdbarheden i den nuværende Tilstand, og denne Forstaaelse styrkes mere og mere, efterhaanden som de Tilfælde af administrative Overgreb paa det her omhandlede Felt, der er forekommet dels under Besættelsen og dels i de efterfølgende Maaneder, bliver trukket frem i Lyset.

Krav om Tillidsmandsinstitution.

Det, der tiltrænges, er simpelthen en Tillidsmandsinstitution (eller et Forfremmelsesraad, som Kravene lyder paa i visse Tjenestemandsgrene) for hvilken alle forestaaende Afgørelser, hvorom der kan være Tvivl, maa forelægges. Indtil en Lovgivning bliver gennemført, vilde det være ønskeligt, om Frit Danmarks Tjenestemandsgroupe, der allerede i sin før Besættelsen udsendte Pjece »Tjenestemændene og Demokratiet«, har gjort sig til Talsmand for en saadan Ordning, kunde træde til som formidlende Organ i Tilfælde, hvor Forurettelser maa befrygtes.

Thi uden en Ændring som den foreslaaede vil Bureaukratismen i Administrationen ikke kunne udryddes.

BREVE TIL F. D.

Passiviteten er Fjenden.

»Eet er vist: at Kampen — (ej behøves kaldet) — venter paa os alle — rækker os sin Krone; — Kronen er af Torne; — Tornene skal blomstre« (Nis Petersen).

Passiviteten og Indifferentismen er Fjenden. Vi opdrages positivt i Skole, Kirke, gennem Presse, Radio og Rigsdag. Nazismen kom. *Vi lod det ske.* Besættelsen kom. Flertallet lod den ske. Frihed, Lighed og Broderskab er æstetiske Begreber, beregnet til at tale, skrive og synge om, men ikke til at dø for. *Dogmatisk* er ikke alene Teologien, men ogsaa Retsvidenskaben, Politikken og Økonomien. Vi er aldrig blevet *radikale*, er aldrig gaaet til Roden af Fænomenerne. Vi standser ved Følger, spørger ikke om Aarsager. Vor Presse indeholder helt rigtige Artikler — undertiden, men *Aanden* i den gamle Presse er forkert. Kun i de tidligere illegale Blade lever Modstandsanden i videste Forstand, ogsaa paa det aandelige Omraade. Vi har vage Ideer om Frihed, Lighed og Broderskab, men fortolker dem tit som Frihed for mig, for min Stand, mit Parti, mine Anskuelser, mit Land. Lighed fortolkes som Lighed for Loven o.s.v., men ikke som økonomisk Demokrati. Broderskab er langt fra Folkestrejksens og Frihedskampens Solidaritets- og Kammeratskabsfølelse. Kjeld Abell er Talsmand for den aktive Indstilling, hver i sin lille Kreds hver Dag i alle Forhold. Nordahl Grieg formulerer det: »Skaber vi Menneskeværd, skaber vi Fred«. Overfor Fredsvenner maa vi hævde, at Jerichos Mure ikke faldt ved Alsang alene. Overfor Atomtruslen maa vi understrege Nødvendigheden af den fordomsfrie Indstilling til alle Problemer og den grundige Prøvelse af alle nye Tanker, f. Eks. paa Socialpsykologiens Omraade, i Modsætning til Pressens og Partiernes reaktionære Indstilling.

H. Granzow.

Lektor i Silkeborg.

Et Spørgsmaal.

I sin Artikel »Kejserens nye Klæder« skriver Hr. Hans Jacob Nielsen bl. a. om »en Biskop, der vil indlemme et Stykke af Tyskland i Danmark«.

Maa jeg bede Forfatteren meddele, hvem den Biskop er, og hvad det er for et Stykke Tyskland, denne Biskop vil have afstaaet til Danmark.

Ærbødigst
Kristjan Kjær.

Hr. Kristjan Kjær!

ad 1) Biskop Fuglsang Damgaard.
ad 2) Sydslesvig.

Hans Jacob Nielsen.

Som Forklaring til Indkomstopgørelsens Punkt 5, 6 og 12 oplyses, at jeg og min Hustru i Indtægtsåret har været beskæftiget hos nedennævnte Arbejdsgivere:

	Kroner	
	Egen Indtægt	Hustrus Indtægt
Bankbetjening Aalborg 4-1/2 %	1800	
Kontorbetj. 1/2-1/2 %	00	
R. O. F. 1/2-1/2 %	600	
Driftsk. Aalborg Luftf. 1/2-1/2 %	2950	
Arbejdsløshedsunderstøttelse		
Sygekassehjælp		
Færetogdirektør for saa vidt den ikke er medregnet i Lønnen		
Godtgørelse fra Arbejdsfordelingsfonden		
Indtægt fra andet arbejde		
	Ialt Kr. 5350	

Som Kommunehjælp efter Afsnit 5 jfr § 30 i Lov om offentlig Forsørg af 20. 1933, der kan kræves tilbagebetalt og som derfor ikke medregnes ovenfor, har jeg modtaget

Specifikation af de i Indtægtsåret forfaldne og betalte personlige Skatter Indkomstopgørelsens Punkt 15.

	Kroner
Ordinær Statskat	...
Krigskonjunkturskat	...
Fælleskommunal Skat	...
Kommune- og Kirkeskat	...
Erhvervskat	...
Ialt	... Kr.

Specifikation af fradragberettigede Forsikringsudgifter. Indkomstopgørelsens Punkt 16

	Kroner
Penstonsforsikring	...
Arbejdsløshedsforsikring (Herunder ikke Fagforeningskontingent)	...
Livsforsikring	...
Sygekasse	...
Anden Syge- og Ulykkesforsikr.	...
Ialt	... Kr.
75% af eget Fagforeningskontingent	... Kr.
75% af Hustruens	... Kr.
Ialt	... Kr.

Kr. er fradraget under Punkt 17

HURTIG OMSTILLING

Vi gengiver over disse Linjer et Udsnit af en Selvangivelse, der er indgivet til en nordjysk Købstad i Nærheden af den store Flyveplads ved Limfjorden. Selvangivelsen, der er indgivet af en af Stillerne paa den nationalsocialistiske Liste til Valget i 1943, viser tydeligt, at Manden har arbejdet paa *B a u l e i t u n g* (den tyske Flyveplads' Ledelse), indtil han ca. 14 Dage før Kapitulationen fik kolde Fødder. Saa gik han til Kontrol i sin Fagforening, indtil han den 13. Juni 1945 (altsaa kun godt en Maaned efter Befrielsen) fik Arbejde for *Royal Air Force*, hvorefter han endelig havnede paa *Driftskontoret for Aalborg Lufthavn*, som sorterer under den danske Stat. Et karakteristisk Tidsbillede, der viser Kollaboratørernes ikke synderlig tornestrøede Vej.

De skændige Nazi-Metoder dem skal til Jorden vi slaa.
Den danske Vernichtungslager afslores nu af PH.

Hr. Henningsen sætter Pressen og hele Landet i Sving mod Kløvermarkslejrens Barakker, der rummer de grusomme Ting.

Af Vidneudsagn mod Kjærbøl iremlægger PH et Læs, ved det der uvægerligt kommer: Den danske Belsen-Proces.

Her kræves Kjærbøl til Regnskab for alt det grufulde, som han har bedrevet i Lejren, og faar sin retfærdige Dom.

Man troede, han var saa godmodig og skikkelig — vel er han ej. For Fremtiden kalder man Kjærbøl Vilddyret fra Kløvermarksvej.

Spitfire.

Poul Henningsen og Kløvermarkslejren

RETFÆRDIGHED

Red. Anders Vigen skrev den 20. ds. en Kronik i Berlingske Aftenavis, der var formet som et Forsvar for Koncertmester Fessel, der var blevet dømt ved den ekstraordinære Undersøgelseskommission for upaakrævet Deltagelse i et Gilde med Tyskerne.

Men saa var der en Sagfører, der blev gal i Hovedet — heldigvis. Det føles i disse Tider som noget af en Befrielse, hver Gang en Jurist tager Ordet og i *Overensstemmelse med den almindelige Retsbevidsthed sætter Tingene paa Plads*.

Landsretssagfører Poul Christiansen har været beskikket Forsvarer for adskillige af Frihedskampens Folk, der under Besættelsen har begaaet Handlinger, for hvilke de nu sættes under Tiltale. Som Forsvarer har han ikke krævet Medlidenhed af den offentlige Anklagemyndighed, men blot en rimelig Forstaaelse af de vanskelige og uhverdagsagtige Forhold, hvorunder de Tiltalte krænkede den borgerlige Straffelov. Alligevel er Tiltale blevet rejst efter de *strengeste Paragraffer*; et Tilfælde nævnes, hvor en Mand havde røvet Penge fra Værnemagere, men hvor der ikke forelaa Bevis for, at nogen Del af Pengene var benyttet til personlig Fordel.

Landsretssagføreren nævnede ogsaa Sagen mod den unge Frihedskæmper Holger Ivan Langhoff, der har begaaet et Drab, der fornuftigvis kun kan forklares som Nødværge. Langhoff blev holdt indespærret i et halvt Aar, før Byretten slap ham løs, og nu søger man »at overbevise Landsretten om, at han bør sættes ind igen«, skrev Christiansen.

Efter han forrige Torsdag paapegede dette, er det lykkedes Anklagemyndigheden at faa Landsretten overbevist om den unge Mands Skyld — Fredag den 22. ds om Eftermiddagen blev Kendelsen afsagt.

Den 24. kunde man i Berlingske Tidende finde et Indlæg, »En Landsretskendelse«, der gjorde Rede for Langhoffs Sag. Det var skrevet af en af den unge Mands Kamerater; Artiklen var saglig og rolig, men meget bitter: »De Døde hædres, de Levende straffes«, staar der.

Artiklen slutter med et Krav om en ny Undersøgelse af Langhoffs Forhold og en Revision af Straffeloven.

Poul Christiansen er den unge Mands Sagfører, og man kan derfor være sikker paa, at alt, hvad der kan blive gjort for ham, vil blive gjort — til Betryggelse ikke blot for Langhoff personligt, men ogsaa for andre unge Mennesker, der staar tiltalt i lignende Sager, hvor en Dom kun kan blive ret-

færdig, hvis Frihedskampens haarde Kaar, hvis dens Liv- eller Død-Mentalitet tages i rimelig Betragtning.

Overvældende Tilslutning til den illegale Presses Fest

Den Fest, som Frit Danmark arrangerer i Raadhushallen i København i Morgen, Lørdag den 30. Marts, vil efter alt at dømme blive husket længe af dem, der deltager. De oprindelige Rammer for Festen er forlængst sprængt. Vi kunde ikke nænne at sige nej til alle de mange, som meldte sig, og ved stor Imødekommenhed fra Raadhusets Side lykkedes det os at faa Lov til at udvide Antallet af Deltagere til 1096. Men saa kan der heller ikke presses saa meget som een Fstdeltager mere ind, og vi har allerede maattet sige nej til adskillige, som meldte sig for sent.

Blandt de særligt indbudte til Festen er alle Medlemmer af Danmarks Frihedsraad, Frit Danmarks første illegale Hovedledelse, en Række af de Mennesker, som under Besættelsen i særlig Grad var knyttet til Frit Danmark som Medarbejdere ved Bladet, Rejsesekretærer, Lederne af Frit Danmarks illegale Filmsgruppe o. lign. Desuden er indbudt Medlemmerne af Frihedsraadets Bladudvalg samt Repræsentanter for den legale Presse og Journalistforbundets Bestyrelse under Besættelsen. Ogsaa Lederne af det illegale Radiostudie og Repræsentanter for »Frit Danmark« i London og de danske Udsendelser fra B.B.C. er inviteret.

Her er i øvrigt en Fortegnelse over de vigtigste af de illegale Blade, som gennem deres ledende Kræfter vil være direkte repræsenteret ved Festen:

Budstikken (Aarhus), Budstikken gaar, Dansk Maanedstidning (tidl. Frihedstøtten), Dansk Presse (senere Tidens Tegn), Danske Tidende, Danske Tjenestemænd, De danske Studenter, De frie Danske, Den danske Parole, Døgnets Nyt, Fri Presse, Frit Danmark, Frit Danmarks Nyhedstjeneste, Folkeviljen, Folk og Frihed, Hjemmefronten, Information — Nordisk Nyhedstjeneste, Kirkens Front, Land og Folk, Morgenbladet, 1944, Nordens Frihed, Nordisk Front, Nyt fra Norden, Orientering (tidl. Ringens Orientering), Plovfuren, Studenternes Efterretningstjeneste og Ungdommens Røst.

Foruden de norske og svenske Gæster, som vi tidligere har omtalt, er Repræsentanter for følgende Legationer indbudt til Festen: den engelske, den russiske, den amerikanske, den franske, den norske, den hollandske, den belgiske og den polske.

Frit Danmarks illegale Faggrupper vil være repræsenteret med: Arkitektgrup-

pen, Bibliotekargruppen, Civilingeniørgruppen, De danske Studenter, Farmaceutgruppen, Handels- og Kontorgruppen, Lægegruppen, Lærergruppen, Landbrugs- og Dyrslægegruppen, stud. mag.-Gruppen, Teknikum-Ingeniørgruppen og Tjenestemandsgupperne. Desuden kommer der en Repræsentation for den store københavnske Lokalgruppe (P. Holm-Nellemose-Gruppen).

Fra Provinsen kommer der ialt henved 400 Deltagere. Flg. Byer er repræsenteret: Aalborg, Aarhus, Aars, Assens, Bogense, Brovst, Brørup, Esbjerg, Faaborg, Fredensborg, Fredericia, Frederikshavn, Frederikssund, Frederiksværk, Glumsø, Haderslev, Haslev, Helsingør, Herning, Hillerød, Hjørring, Holbæk, Holstebro, Hornbæk, Horsens, Kalundborg, Kolding, Korsør, Køge, Løgstør, Marstal, Middelfart, Nyborg, Nykøbing F., Nykøbing M., Nykøbing S., Næstved, Nørre Nebel, Nørresundby, Odense, Randers, Ringsted, Ringkøbing, Roskilde, Saxkøbing, Sejerø, Silkeborg, Skaarup, Skive, Skjern, Skælskør, Slagelse, Snekersten, Stege, Strandby, Struer, Stubkøbing, Svendborg, Sønderborg, Thisted, Tønder, Vejle, Viborg og Vordingborg.

Vi har nu faaet Navnene opgivet paa de norske Gæster, som kommer til den illegale Presses Fest. Det er alle Folk, som har indtaget ledende Stillinger ved den norske illegale Presse. Fra Oslo kommer Redaktør *Kviberg* og *Hillesund*, fra Trondheim *Rydling*, fra Bergen *Paulsen* og fra Stavanger *Fjelde*. Desuden kommer som tidligere omtalt Forfatteren *Johan Borger* med Frue.

Foruden de tidligere nævnte svenske Gæster kommer Redaktør *O. H. Wermelin* som Repræsentant for »Eskilstuna-Kuriren«.

Vi meddelte sidst, at De Unge Tonekunstnere vilde spille ved Festen. Det har imidlertid vist sig umuligt at samle De Unge Tonekunstnere, og dette Arrangement har derfor maattet opgives. I Stedet har Tivoligarden lovet at medvirke.

Ogsaa med Hensyn til det kunstneriske Arrangement sker der visse Ændringer, idet Fru Bodil Kjer er blevet syg, og Ebbe Rode er forhindret paa Grund af Provinstourné. Det endelige Program for den kunstneriske Underholdning kan derfor endnu ikke oplyses, men det kan meddeles, at nogle af Studenterforeningens Skuespillere vil opføre Scener fra »Studenterrevyen«.

De mange, som ikke kan faa Plads ved Festen, vil forhaabentlig forstaa, at det nu ikke er muligt at udvide Rammerne yderligere, og vi haaber, at de henved 1100 Mennesker, som kommer til Festen, vil faa en god og festlig Aften ud af det sammen med de mange andre Kammerater, som udgjorde en Del af den illegale Frihedshær under Besættelsen.

GENOPDRAGELSEN AF TYSKERNE

AF HAROLD NICOLSON

I sidste Uge holdt jeg nogle Forelæsninger paa Wilton Parks Lederskole for tyske Fanger. Det var en interessant og ansporende Oplevelse for mig. Allerede i September 1944 havde Ministeriet betroet Udenrigsministeriets politiske Efterretningsdepartement den Opgave at adskille og genopdrage de mange Tusinder af tyske Fanger, som opholdt sig i Krigsfangenskab her i Landet. En omhyggelig Undersøgelse af alle Fangerne fandt Sted og et Kartotekssystem blev opstillet, hvori Fangerne blev delt i tre Hovedkategorier. Indenfor den første Kategori kom de saakaldte »hvide«, d. v. s. de Fanger, som ifølge Herkomst og Holdning maatte formenes at være ærlige Modstandere af Nazismens Læresætninger og Førerskab. I den anden Kategori, blandt de »sorte«, indrangeredes de Fanger, som man vidste havde været Medlemmer af Nazistpartiet eller som kritikløst og uden Samvittighed havde solgt hele deres Personlighed til den nazistiske Idé. Og i den tredje Kategori, blandt de »blakkede« placeredes dem, der enten havde været uden Forbindelse med Nazistpartiet eller hvis Forbindelse med Partiet skyldtes rent tilfældige Omstændigheder. Man var klar over, at medens de »sorte« var uhjælpeligt kompromitterede, og de »hvide« meget vel kunde blive nyttige Borgere i et fremtidigt demokratisk Tyskland, burde der gøres noget for at sætte de »blakkede« i Stand til at erhverve sig en mere fornuftig og menneskeværdig Opfattelse af Forholdet mellem Individ og Stat.

En rigtig Lederskole.

En Genopdragelsesplan blev derfor indført i hver eneste Lejr i Landet, men man indsaar snart, at et langt stærkere Arbejde var nødvendigt. Derfor oprettedes der en rigtig Lederskole nu i Januar Maaned i Wilton Park ved Bea-

Denne Artikel er oversat fra det engelske Tidsskrift »Economist«.

consfield. Udvalgte Fanger af de »hvide« og de »blakkede« Kategorier blev sendt paa et seks — eller otte — Ugers Kursus paa denne Lederskole. En fast Stab af Lærere udnævntes ud af de i Lejren boende Fanger og stilledes under en særdeles velegnet Forstanders Overopsyn. Og hele Planen betegnedes fra Begyndelsen af som et Eksperiment.

Maal og Midler for dette Eksperiment blev imidlertid meget klart angivet. Det politiske Efterretningsdepartement (Political Intelligence Department) forstod Opgaven saaledes, at Lederskolen havde fire Hovedformaal. For det første at fjerne de sidste Spor af Fangernes Tro paa den nazistiske Idé og at overbevise dem om, at det baade i Teori og i Praksis var urigtigt, at Magt er Ret. For det andet at vise dem, at den tyske Gengivelse af de sidste 50 Aars Historie, baade i inden-

rigs- og i udenrigspolitisk Henseende, var et fuldkomment Falsum. For det tredje at udfylde det herved fremkomne Tomrum og indpræge hos dem en sundere Opfattelse af de demokratiske Principper. Og for det fjerde og sidste at forsyne dem med et klart og objektivi Billede af det britiske Verdenssamfund og af britisk Levemaade, ikke som et Mønster, der slavisk burde efterfølges, men som et Eksempel paa, hvorledes den demokratiske Teori kan virkeliggøres.

Fangerne skal spørge og kritisere.

En ligesaa omhyggelig Overvejelse underkastede man de Midler, hvorved disse Maal skulde opnaas. Man gjorde sig klart, at den store Part af Fangerne fra den blakkede Kategori, i det mindste til at begynde med, vilde staa i høj Grad mistænksomme over for alle Arter af »Genopdragelse«. Man forventede i nogen Grad at kunne fjerne Indtrykket af Propaganda hos Fangerne

(fortsættes Side 10)

Et Hold tyske Krigsfanger paa Vej til Fodboldbane i en engelsk Fangelejr.

TIL KAMP MOD HITL

Af Ingeborg Clausen

Vil det opløste udmarvede Tyskland være i Stand til fra Grunden af at opdrage den nye tyske Generation i demokratisk Aand?

Hvad saadan et Kæmpearbejde vil sige, faar man et afskrækkende Begreb om, naar man gennemblader en tysk A.B.C., beregnet for de yngste Klasser. Foruden at en fuldstændig Omskolen er nødvendig, spiller mange andre Forhold ind og vanskeliggør en saadan Opgave. Lærer og Barn er nervøse, trætte — de faar ikke nok at spise — bliver søvnige og ofte ude af Stand til at gaa til Skolen eller indenfor en begrænset Tid lære og fordøje det vedtagne Pensum. Skolen, som paa Grund af den Hitlerske udbrændte Jords Politik arbejder under de daarligst mulige Vilkaar, Mangel paa Skolebygninger, Skolemateriale o. s. v., er ilde stillet. Elevmaterialet er elendigt. Børnene har i Aarevis fartet rundt paa Gader og Stræder uden Opsyn af Forældre og uden i heldigste Fald at have nydt mere end et Minimum af Undervisning. Efter Sigende findes der blandt 10—12 Aars Børnene ofte de rene Analfabeter.

I 1935 blev der i Tyskland udskrevet en Prisopgave for at skaffe den i nazistisk Aand bedst egnede og brugbare A.B.C. frem paa Markedet. Hvor meget Forfatteren Alfred Zimmermann modtog i Præmie for sin Giftreceptbog — eller om han blev fundet værdig til at modtage en eller anden Fortjenstmedaille, stanset ud af gamle Ølkapsler og Bliklaag, forgyldt og forsynet med et farvestraalende Baand, forlyder der ikke noget om i »die Nation«, hvorfra følgende Billeder og Tekst stammer.

Bogen, der hedder: »Hand in Hand fürs Vaterland« (Haand i Haand for Fædrelandet) udkom paa Georg Westermanns Forlag og indeholder 100 farvelagte Tegninger af Eugen Osswald, som ligesom Authoren har gjort sig fortjent til en Medaille.

Lad os slaa op paa Billederne og lade os belære af dette Anskuelsesmateriale, som faar det til at løbe koldt ned ad Ryggen paa én.

Allerede paa Titelbladet (Tegn. 1) gaar det løs. En lyseblond Dreng og en Pige

med Gretchenfrisur staar med hinanden i Hænderne foran en Flagstang. Hagekorset og den Wilhelmske Fane vajer over den heroisk-barnlige Idyl. Efter et Par Perler af den uhyggelige tyske Eventyrskat, som f. Eks. Snehvite, Rødhætte, Hans og Grethe møder Øjet en Skov af oprakte Hænder (2) — »heil — heil« . . . Armbind . . . brune Skjorter . . . die Strasse frei . . . Vi vender Bladet og de stive gotiske Bogstaver paa Billede (3) siger os egentlig ikke andet end et Par Børnenavne: Suse-Emil, Heini, Leo. Ovenover Ordene ser man Børnene, iført den obligatoriske Hitlerjugenduniform, selv Hunden er lavet militærisk til. Allerede her tager Nazismen Børnene i sin Favn. Et Liv udenfor Hitlerjugend eksisterer overhovedet ikke, eller rettere, det faar ikke Lov til at eksistere. Allerede nu indgaar Nazivimplen som Hovedfigur i Børnenes Verden.

Kendere af tysk Mentalitet er overbeviste om, at Hundredtusinde saadanne Vimpler og Faner holdes skjulte, og at

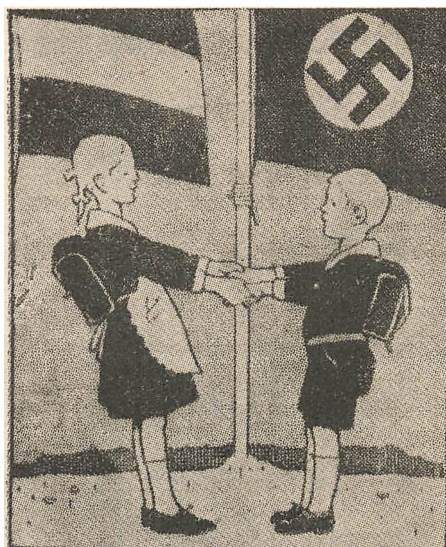
adskillige Troskabstilkendegivelser afholdes i Hagekorsets Tegn.

Tegning Nr. 4 med Ordene: »Jeder Junge ins Jungvolk« er aaben Propaganda. Her forherliges Krigerandaen og Krigerlegen.

I Kapitlet »Der Turner« (Gymnasten) lærer den ikke engang 6-aarige Heini, hvad der bliver ventet af ham som fremtidig Kanonføde. Han skal ogsaa senere være Gymnast, hans Fader har været Gymnast og er blevet saa stærk deraf, at han er blevet S.A.-Mand. Heini vil ogsaa være S.A.-Mand, for ellers kan han ikke blive Kaptajn eller General.

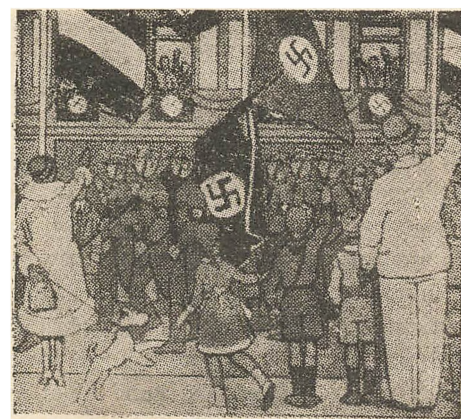
Det bliver ingenlunde nogen let Opgave at opvække Interesse for Gymnastik og Træning uden at appellere til Angrebsandaen.

I Afsnittet »Winterhilfe« læser vi » . . . Moderen fortæller om de stakkels fattige Børn . . . forbitrede Fædre, hulkende Mødre og sultne Børn . . . « Pludselig sker i Lighed med Brødrene Grimm et Under — et brunt Under naturligvis.

Hand in Hand
fürs Deutschland
Ingeborg 000

Abbildung 1

heil heil
ni n mil i li heil
o kann jahn jini o
heil f heil
heil heil

Abbildung 2

RS ABC

»Hør, hvem er det, som kommer trampende op ad Trapperne... det banker paa Døren og to store Mænd i brune Skjorter træder ind med en tungbelæst Kurv. Der er Kød og Fedt og Mel og Brød — en ulden Kjole til Barnet, et Par Støvler til Faderen og en varm Kaa-be til Moderen.« »Heil Hitler,« siger Mændene og hæver Armen til den tyske Hilsen. »Vi kommer fra Vinterhjælpen og skal hilse fra Føreren. I Morgen bringer vi Kartoffler og Penge.« *Hvorfor græder den kære Moder? Af Glæde. Thi nu er det forbi med Nød og Elendighed.*

Grubler de smaa sultne Børn ikke over alt dette, naar de nu hjemme bliver sat overfor de minimale Portioner? Ved de noget om Nazisternes Krigsskyld — eller tænker de med Længsel tilbage paa den vidunderlige eventyrlige Vinterhjælp for saa længe siden?

Billede Nr. 5 er maaske nok det farligste af denne Nazi A.B.C. Vi, der er bedre vant, kan affærdige den som værende noget Stads, men for den medfødte tyske Pathos er den en Aabenbaring.

Disse udtryksløse Børn, Heini og Leni legemliggør en hel tysk Generation. Ge-freiter Hitler med Jernkors modtager

Børnenes Ros og en Blomsterbuket og trykker deres Hænder. Han trænger sig brutalt ind i Børnenes Underbevidsthed som Fader og Symbol paa den evige militære Aand. Barnets Tale er Fortsættelse af det fjerde Bud og Hitlers Ord er bevidst udtænkt som en Slags Bjerg-præken.

Barnet siger:

»Min Fører. Jeg kender dig godt, og jeg elsker dig — som Far og Mor. Jeg vil altid adlyde dig — som Far og Mor. Og naar jeg først bliver stor, vil jeg hjælpe dig, ligesom Far og Mor, og du skal glæde dig over mig ligesom Far og Mor.«

Og Føreren siger:

»Vi vil være eet Folk og I, mine Drenge og Piger, skal blive dette Folk. Vi vil, at dette Folk engang skal være trofast, og I maa lære denne Trofasthed. Vi vil, at dette Folk skal være lydigt, og I maa lære at adlyde. Vi vil, at dette Folk skal være fredselskende, men tillige tappert, og I skal derfor være fredssommelige, men paa samme Tid modige...«

Det vil koste de stakkels Pædagoger, som nu skal forsøge at udrydde denne Jesuslegende med gøtterdæmringsk Undertone, utrættelig Flid og Taalmod — et næsten umenneskeligt Arbejde, hvis det overhovedet er muligt.

Omskoling af Børnene vil jo intet hjælpe, hvis Hjemmene ikke hjælper med eller vil hjælpe til, og hvem garanterer for denne Side af Sagen?

I et andet Kapitel fortæller Faderen om den store Krig og om Føreren — »men da kom den store Krig, og vort

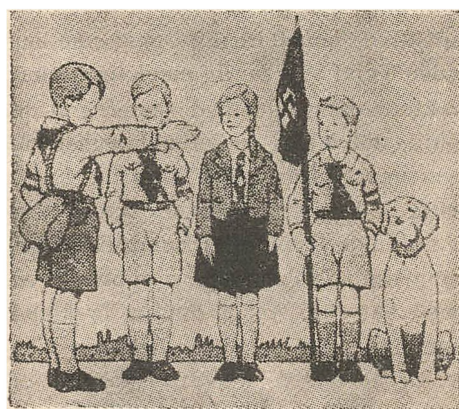
tyske Folk var rigt og lykkeligt, men dets Fjender var misundelige over, at Tyskland var glad og mægtigt og de misundte det dets Lykke...« Som i et Grimmsk Kongeventyr lyder følgende Sætning: »... og da Hindenburg var død, blev Hitler den eneste Fører, og han herskede som en Konge og som en Kejser, og vi elskede ham alle.«

Nu gaar Eventyret over i Virkeligheden og viser i et Slutkapitel: »Du bist ein deutsches Kind« (du er et tysk Barn), hvorledes Heini og Leni igen bliver sjæleligt forgiftede: »Tyskland er overalt, hvor rette tyske Mennesker kommer sammen, men T. er ogsaa der, hvor Piger og Drenge adlyder deres Forældre og gør deres Pligt i Skolen. Tyskland er der, hvor vi Brunskjorter eksercerer og hvor vore smukke Sange klinger. Og hvor kun to Tyskere mødes og hæver Haanden til den tyske Hilsen, der er Tyskland ogsaa. Thi overalt er Adolf Hitler vor Fører. I ham er Tyskland i Dag, i Morgen og til alle Tider.«

Til alle Tider?

Fra de Allieredes Side bliver der gjort alt muligt for at vinde den forgiftede Ungdom tilbage til Civilisationen. Især er der i den franske Zone blevet udgivet fremragende Skolebøger.

Tyskerne nærer imidlertid en indgroet og dyb Mistro til andres Traditioner, og det vil blive svært at udrydde det Hitlerske Ugræs i et Land, hvor selv Regnebøgerne jonglerer med militæriske Op-gaver og Tal, tilmed i et Land, hvor man troede, at den nye Tid begyndte Aar 1933.

so für so
so n mil für ni so
knif kn v für knif
1

so

fu fe

Abbildung 3

i

Jung Volk!

ng

Da ist der Feind! auf sie! los! für gen, so den, hu go, ju li us, los, auf sie! — da ist hant! ha ha! her mit eu rem win pel — laß los! — o je! — hur-ra, sieg! hoch den win pel mit der sieg ru ne, nun ist er un fer! — hör, die fan ja re! sieg! hur ra! —

Ja, Jung Volk ist lustig! sie hämp fen, sie mar schie ren, sie bau en sich zel te, sie sin gen, sie spie len, und am heim a bend wird auch ge lun gen, ge te len und lüch tig ge ar bei tet.

ja, der jünge und jünger volk!

Abbildung 4

Mein Führer! (Das Kind spricht):

Ich kenne dich wohl! und habe dich lieb wie Vater und Mutter.
Ich will dir immer gehorjam sein wie Vater und Mutter.
Und bin ich erst groß, dann helfe ich dir wie Vater und Mutter, und freuen sollst du dich an mir wie Vater und Mutter!

Hör, der Führer spricht!

... Wir wollen ein Volk sein, und ihr, meine Jungen und Mädchen, sollt dieses Volk nun werden. Wir wollen, daß dieses Volk einst treu ist, und ihr müßt diese Treue lernen. Wir wollen, daß dieses Volk einst gehorjam ist, und ihr müßt gehorchen lernen. Wir wollen, daß dieses Volk friedliebend, aber auch tapfer ist, und ihr müßt deshalb friedfertig sein und mutig zugleich. Wir wollen, daß dieses

Abbildung 5

GENOPDRAGELSEN AF TYSKERNE

(fortsat fra Side 7)

ved at blande nogle af den ældre Generation i den »hvide« Kategori sammen med visse af Hitler-Jugend-Ungdommen, hvis Karakter og Intelligens havde kvalificeret dem til at blive taget med indenfor den blakkede Kategori. Man nærede nemlig det Haab, at Tilstedeværelsen af saadanne ældre Mænd kunde mildne den haarde Mod-sætning mellem Krigsfange og Sejrherre. Alt hvad der hed Tvang og doktrinær Indprækning skulde omhyggelig undgaas, og Fangerne skulde opmuntres til at stille Spørgsmaal og komme med Kritik, ligesom det ogsaa skulde være fuldkommen frivilligt, om man ønskede at deltage i Forelæsningerne eller ikke.

Ansigt til Ansigt med 300 Fanger.

Det var med den største Forventning, at jeg forleden Aften tog til Beaconsfield for med egne Øjne at se, hvorledes man opnaaede disse Formaal, og hvorledes de omtalte Metoder tog sig ud i Praksis. Det var mørkt, da jeg kom, og i Lyset fra den Stormlygte, der viste mig Vej ad en smal Sti belagt med Slagger, saa jeg Regndraaberne glitre paa Pigtraadene. Store og mørke traadte Barakkerne frem af Nat-tetaagen med Lyspletter hist og her og et Sted stod en Gruppe paa tre Fanger og skrællede Kartofler ved Lyset fra en cylindrisk Lampe. Da jeg traadte ind i den store Barak, der var blevet reserveret som Forelæsningsaal, rejste tre Hundrede Fanger sig op og blev staaende, indtil der blev sagt »Sid ned«. I Salens ophedede Atmosfære sporede jeg straks den tørre Lugt, som er Krigsfangernes specielle Lugt Verden over fra Opcno til Wormwood Scrubs. Tre Hundrede Ansigter, unge og ældre, haarde og bløde, aarvaagne og sløve, stirrede paa mig, alle med den Ulyk-kens graa Maske over sig, som er Krigsfangens Uniform overalt.

Hvorfor bruger I nazistiske Metoder?

Jeg holdt Foredrag for dem i ca. 40 Minutter, og derefter blev der stillet Spørgsmaal til mig af Fangerne i halv-

anden Time. Man maa huske, at saavel Lejrkommandanten som Forstanderen og Lærerne ved Lederkursus var til Stede, men alligevel var der ikke det mindste Tegn paa, at Fangerne blev skræmt fra at stille vægtige Spørgsmaal ved deres Fangevogters Tilstedeværelse. Ja, der var endda en af Fangerne, der spurgte mig om, hvorfor vi forkastede prøjsisk Disciplin og nazistiske Metoder, naar vi alligevel selv brugte saadanne Metoder i vore Fangelejr. Jeg vidste, at han hentydede ikke til de britiske Officerer, der stod for Lejren, men til de tyske Underofficerer (N.C.O'erne), som vore Krigsfangelejr-Myndigheder maa-ske nok havde givet alt for megen Myndighed tidligere under Krigen. Jeg kendte ikke noget hertil, og stillede ham det Modspørgsmaal, om han vilde have haft Mod til at stille et saadant Spørgsmaal til en Gæst i Nærværelse af Kommandanten i Dachau eller Buchenwald. Fangerne lo hjerteligt af denne Sammenligning.

De gamle var henrykte, de unge forvirrede.

Før jeg tog tilbage til London den følgende Morgen, besøgte jeg adskillige af de smaa beklumrede Klasseværelser, hvor der blev undervist eller afholdt Diskussionstimer. I en af Klasserne var der en Historietime under Overopsyn af en tysk Historiker. Emnet var en Undersøgelse af de Omstændigheder, hvorunder Nazisterne havde formaaet at gribe Magten i Tyskland. De ældre Fanger var øjensynlig henrykte over at se hele Nazismytens mægtige Bygning blive pillet i Stykker Stump for Stump; paa nogle af Hitler-Jugend-Medlemmernes Ansigter læste jeg Udtryk af den mest anspændte Forvirring. Fra Tid til anden brød de ældre ind i Diskussionen og supplerede Nazismens lidet flatterende Billede med et nyt effektivt Træk. Derfra gik jeg ind i en Engelsk-Klasse, hvor gamle og unge mellem hverandre læste op af en Begynderbog og oversatte til Tysk en Passage om Englands Ferskvandsfisk; endog Læreren følte nogen Vanskelighed, da det gjaldt om at oversætte Ord som: »Gedde, Aborre, Suder, Skalle, Karpe og Grundling«.

Opøvelsen til gensidig Opdragelse.

I en anden Klasse blev den nøjagtige Betydning af de Dokumenter, som Nürnberg-Domstolen har bragt for Dagens Lys, forklaret. Jeg besøgte ogsaa en Klasse, hvor en Lektor fortolkede det britiske Verdensriges Natur, U. N. O., og vort kommunale og centrale Regeringsapparats Indretning og Funktion. Andre Steder beskæftigede Studiekredse sig med Lederarbejds Opgaver og Midler. Her blev særligt egnede, udvalgte Fanger trænet til det Genopdragelsesarbejde, som de hver for sig skulde tage op og lede i deres respektive Lejre efter Hjemkomsten fra Lederskolen. De fik at vide, hvorledes man skulde drive Lejravisere, organisere Diskussionsklubber, Kunststudillinger, Koncerter etc. Jeg fik Indtryk af, at Maalet ikke saa meget var at præke en bestemt Lære ind i dem som at opøve dem i at opdrage hinanden og sig selv. Jeg var meget imponeret.

Hvis vi fortsætter med at berøve Tyskland de bedste ...

Jeg vendte tilbage med den Overbevisning, at Experimentet ikke blot var Umagen værd, men at det ogsaa blev klogt og heldigt ledet. Men jeg er ikke helt sikker paa, om det ikke er Hensigten af værdifulde Kræfter at sende alle disse Fanger tilbage til deres respektive Fangelejr. En Del af dem har uden Tvivl vist særlig aandelig og karaktermæssig Egnethed, saaledes at de burde udvælges for et videregaaende Kursus med større Specialisering, hvorefter de kunde være kvalificerede som værdifulde Hjælpere i Kontrolkommissionerne i Tyskland. Hvis vi bliver ved med Aar efter Aar at berøve Tyskland for dets bedst begavede Borgere, maa vi ogsaa opgive ethvert Haab om et selvstyrende og demokratisk Tyskland. Og endnu en Ting maa jeg nævne: De fysiske Betingelser, som Fangerne lever under i Wilton Parks Lederskole er nøjagtig de samme som i de almindelige Fangelejr. Det er øjensynligt, at de faar mange moralske og intellektuelle Lettelser takket være den friske Atmosfære, som med velberaad Hu hævdes under dette Kursus, men det vilde være dumt og usandt at sige, at de svælger i Mad. *Harold Nicolson.*

DE SVENSKES PIONERER

Fr. Strøm er en af de Mænd indenfor svensk Offentlighed, der efterhaanden har faaet mest Indflydelse, han er Medlem overalt, Formand eller Bestyrelsesmedlem i utallige Foreninger, Frisindets utrættelige Talsmand, Digter, Journalist, Politiker, Kommunalmand, Altmuligmand og en oprigtig Ven af Danmark.

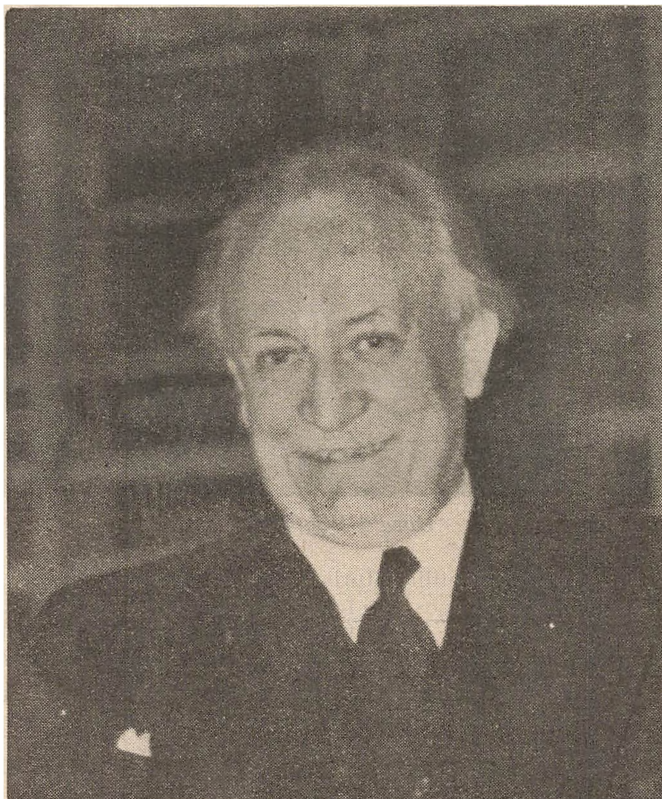
Han har altid staaet paa Socialdemokratiets yderste venstre Fløj, og med sine snart 66 Aar gør han det stadig. Ja, en Tid passerede han endda Fløjen og var Redaktør af det dengang meget omtalte kommunistiske Blad »Folkets Dagblad Politiken«, som siden skulde faa en sørgelig Skæbne og ende med — da Politiken var strøget af Navnet — at blive det mest infame Nazistorgan i Sverige. Men det var Fr. Strøm uden Skyld i!

I sin Ungdom var han den typiske Revolutionære, Skønaand og Idealist, men samtidig mærkeligt nok i Besiddelse af udpræget Organisationstalent. Det sidste førte ham ind i Kommunalpolitikken, og han blev en af dens Spidser i Stockholm

Man kan ikke sige, at han tilhørte Segerstedt-Gruppen under Krigen, men han har staaet sympatisk overfor den hele Tiden, og han har været den danske Modstandsbevægelse en fortræffelig Hjælper. Beständig har han haft Forbindelser, hvor han ikke selv var den, der udrettede det; men han er ikke traadt offentligt frem og har slaaet sig for Bryttet for at fremhæve sin Indsats. Han har blot hjulpet — hvad enten det nu var ved at skaffe Stadshuset til et Møde for de danske Flygtninge, eller det var gennem at hjælpe illegale Transporter over.

Indenfor den svenske Arbejderbevægelse er han et af de bedste Navne, og han har som »ordförande i stadsfullmäktige« — det vil sige Formand for Borgerrepræsentationen — en Post, han havde i adskillige Aar — været en af dem, der bidrog kraftigst til at gøre Stockholm smukkere og mere moderne. Ikke mindst Parkerne, der er saa karakteristiske for Stockholm, har han sin store Andel i.

Han kalder sig Forfatter, og det er han ogsaa. Han er endda Formand i Forfatterforeningen! Han har skrevet talrige Romaner, deriblandt »Rebellerne« der er i fem Dele, og det digre

Fredrik Strøm.

Aage Heinberg skriver om de svenske Journalister, der først støttede os i Kampen mod de nazistiske Undertrykkere, og som nu kommer hertil som F.D.'s Gæster ved den illegale Presses Fest.

Værk »Den russiske Revolutions Historie«. Ogsaa Digte har han skrevet, Film, Hørespil, Skuespil — og har redigeret et usandsynligt Antal Tidsskrifter. Naar man ser ham paa Vej fra eet Møde til et andet — i Reglen i Sporvognen og med Kunstnerhatten trykket ned i Panden — har han Overfrakkelommerne stopfulde af Manuskripter og Aviser, der skal læses undervejs. Ingen er mere aktiv end Fr. Strøm. Vi har i Danmark slet ikke hans Lige. Han maa nærmest betegnes som en Mellemting mellem Borghjerg og Overborgmester Viggo Christensen. Hans Form er sjælden skarp, men hans klare og gode Øjne kan godt gnistre, naar han forarges. Han er en af dem, der skaffer det svenske Socialdemokrati Absolution for meget — hvis man vil være lidt ondskabsfuld. Han er i alt Fald den nuværende Forsvarsminister, Allan Vougt's diamentrale Modsætning — men dermed er vi midt i svensk Indenrigspolitik, og det skal vist helst undgaas her!

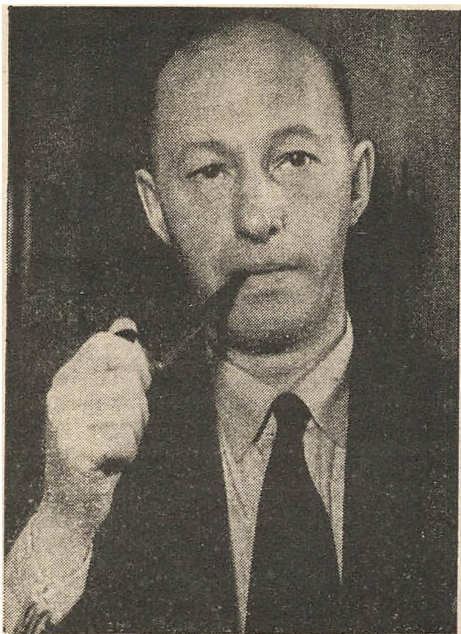
En af Fr. Strøms utallige Venner var den i sin Tid vidtberømte russiske Revolutionskvinde, Angelica Balabanoff, der kom til Sverige efter at have virket i Italien og Schweiz, hvor hun havde reddet baade Mussolinis og Lenins Liv. Hun kom paa Kant med dem begge og har afsløret Mussolini i al hans Usselhed, længe før han faldt. Hun samarbejdede i Aarevis med Fr. Strøm, som hun kalder en af de betydeligste Personligheder, hun har mødt, og da hun til sidst forlod Rusland, skuffet over Udviklingen, som hun havde medvirket til, var det Strøm, der hjalp hende. Som han hjalp hende, har han hjulpet Tusinder, og mange af dem er danske Flygtninge. Men det ønsker han ikke at tale om — afviser det pure.

Selvfølgelig er Fr. Strøm Idealist af hele sin Sjæl, men han er ikke af den blaaøjede naive Type, der lever fjernt fra Verden, saa lidt som af dem, der indlader sig i Vejrsmøllekamp. Han staar med begge Ben plan-

tet i Virkelighedens Centrum og har ved mange Lejligheder sagt det forløsende Ord i en vanskelig Situation. Kald ham ikke en elskelig Mand, for det kan han ikke lide — og han kan godt snerrel! Men han er en Kombination af en Kunstner og en Politiker, der virker meget tiltalende. Naar dertil kommer hans legendariske Hjælpsohmhed, er det tilstrækkeligt at tilføje, at han er en af Danmarks rigtig gode svenske Venner, en af dem, der forstaar, hvad det vil sige at øve praktisk dansk-svensk Samarbejde.

Den Hjælp, vi fik fra Sverige under Krigen, skal ikke blot maales i Kroner og Ører, og heller ikke skal den alene karakteriseres ved den Støtte, der paa alle Maader blev ydet de danske Flygtninge, der i Tidens Løb kom hertil. Der er noget mere end det — maaske alligevel det, der er allermost værdifuldt! Man kan kalde det Pionérarbejde, der blev gjort for os, for Danmark.

Der var ikke mange svenske offentlige Personligheder, som i 1941 tog sig af Danmarks Sag. De fleste syntes, at det jo trods alt gik helt godt i Danmark, andre drev det endda til at sige, at Stauning og Scavenius havde været store Statsmænd og baaret sig fornuftigt ad, o.s.v., o.s.v. Alt dette undskyldende Væv, som man maatte trænge igennem, hvis man vilde se at faa Sandheden om Danmark frem — udenfor Landets Grænser.

Eyvind Johnson.

Harald Wigforss.

Torsten Tegnér.

Vi havde ikke mange til at støtte os indenfor svensk Presse disse første Aar, — men derfor paaskønner man dem dobbelt, dem, der var! Torgny Segerstedt som den første er der sagt Tak, om end maaske ikke i den Udstrækning han fortjente det. Han var jo den, der aabnede Vejen for os, og det er trist, at der nu ikke bliver Lejlighed til at hylde ham. Men de, der fulgte ham, kan Anerkendelsen heldigvis ydes, saaledes at de fornemmer den.

De virkelige Pionerer er hurtigt nævnt. Det var foruden Segerstedt hans Kollega, Redaktøren for 'Eskilstuna-Kuriren', Selander, og det var de to daværende Ugebladsredaktører i Stockholm, Dr. Bo Enander og Harald Wigforss — og saa naturligvis den tredje aktive Ugebladsredaktør, »Trotts allt«s uforlignelige Ture Nerman, ofte og til glædelig Overraskelse fulgt af »Idrottsbladet«s Chef, Torsten Tegnér. Selanders Kærlighed til Danmark er saa rørende, saa oprigtig, og hans Hjælpsomhed overfor os saa stor, at jeg ikke tror, nogen Svensk har givet os mere. Han forstod Situationen i Danmark fra den første Dag, og »Eskilstuna-Kuriren« fortjener en Hædersplads i alle Danskes Bevidsthed.

Mens vi i Göteborg havde al mulig Støtte fra »Handelstidningen« og de øvrige Blade fra denne Concern saavel som fra Harry Hjernes »Göteborgs-Posten«, var de store Dagblade i Stockholm til en Begyndelse meget forsigtige. Ganske vist — i »Dagens Nyheter« havde Dr. Johannes Wickman og i »Svenska Dagbladet« Dr. Otto Jærte, to af Sveriges fremstaaende udenrigspolitiske Skribenter — antaget sig vor Sag, sekunderet af den herlige, alvidende Gustav Stridsberg i »Svenska Dagbladet« og det litterære Danmarks gode Ven Ivar Harrie i »Dagens Nyheter«; men disse to store Blades

officielle Stilling forbød dem en virkelig Indsats for os i de første vanskelige Aar. Og de andre Dagblade gjorde kun lidet eller intet — her dog undtaget »Nya dagligt Allehanda«, Eftermiddagsbladet, der tidligt aabnede sine Spalter for os.

Den absolutte og ubetingede Forstaaelse mødte vi dog først og fremmest i de politiske Ugeblade »NU«, som Bo Enander redigerede, »Nordens Frihet«, der var Harald Wigforss' og Ture Nerman's »Trotts allt«.

»NU« var udgivet af Bonnier's, og det var et af de intelligenteste Organer, der fandtes i Sverige. Det lever stadig og er lige intelligent, selv om det kun er det een Gang om Maanedene *nu* og i Lommeformat. Enander sagde Sandheden om Situationen i Verden og om Sveriges 1940-Aars Mænd. I hans Blad troede man paa Frihedens og Rettens Sejr og kaldte Hitler og de andre Bavianer for det, de var Hvert Øjeblik truede Beslaglæggelse, og hombesikker var den ugentlige Opringning fra Udenrigsministeriet med Beklagelser over, hvad der stod i Bladet, forblommede Trusler o. s. v. I Dag er Bo Enander den sprælske Eftermiddagsavis »Expressen«s — Dagens Nyheter's Ekstrablads — Udenrigsredaktør, og han faar daglig Lejlighed til at vejlede en træg svensk Offentlighed og hærcellere over Verdens Taabeligheder.

Harald Wigforss, »Nordens Frihet«, koncentrerede sig om de Lande, der var angivet i Tittlen, og de Sandheder, der er sagt i dette Blad om Forholdene i Danmark, har været af den allerstørste Propagandaværdi. I Dag er »Nordens Frihet« ikke mere. Det var en herlig Publikation, som mange savner. Harald Wigforss har faaet fuld Anerkendelse for sin Indsats, han indtager i Dag en ansvarsfuld Post i Göteborg og sidder i den Stol, som Torgny Segerstedts Efter-

følger, Dr. Knut Petersson lige har forladt, og er altsaa blevet 2den Redaktør ved Handelstidningen. Det er svært at erstatte Segerstedts »I Dag«-Artikler — men Wigforss er en af de faa, der har Betingelser for at kunne gøre det, og det er godt at vide, at vi i Knut Petersson og ham har et Par virkelige Venner i denne Sveriges mest frisindede Avis.

Eyvind Johnson — Krillon Bøgenes straalende Forfatter — blev faktisk gennem Danmark og danske Flygtninge aktiv Pressemand, idet han blev ansvarshavende Ud giver for det danske Flygtningeblad »Danskeren«. Derigenem lærte adskillige danske Journalister og Forfattere ham nærmere at kende, og i et Interview i det andet Blad, der udgaves under Flygtningetiden i Sverige, »Friheden«, udtalte han sig paa en saadan Maade om danske Forhold og om Modstanden i Danmark, at selv de, der ikke havde læst Krillon Bøgerne maatte komme til at holde af ham.

Det er ikke længere som den Gang, da vi simpelthen maatte bearbejde svensk Offentlighed, der skulde skubbes fra det ene Standpunkt til det andet. Alt var ikke godt i det okkuperede Danmark i 1941 og -42; Scavenius havde *ikke* det danske Folk bag sig. Sabotørerne gjorde en straalende Indsats . . . Langsomt bragtes Svenskerne til at forstaa Danmarks Stilling.

Der er meget at sige Sverige Tak for, og det er gjort officielt og fornemt og alt det. Men det er godt, at Pionéerne nu ogsaa kommer frem af deres Skjul og faar deres Tak! Det er dem, der først og fremmest har fortjent den. De banede Vej ud til den store Verden, hvor man i Aarene efter den 9. April ikke havde nogen større Respekt for os, banede Vej for en ny Forstaaelse af vort Land, af Modstandens, Sabotagens, Frihedskampens Danmark.

Aage Heinberg.

Deutsche Luftwaffe Ugens Bidstrup

Korda og engelsk Film.

Der er ikke den engelske Film, der ikke bliver vartet op med i Øjeblikket, og ingen vil bestride, at man hygger sig i Alexander Kordas ufarlige, galante Selskab, men hans pænere. Manerer til Trods mindes man uvilkaarligt den store Barnum. For hvad er det andet end et stort farvestraalende Cirkus, han opfører for os paa Filmens Lærred? Det er *Junglebogen* og det er *Tyven fra Bagdad* og det er *De fire Fjer* og Gud ved hvilke Storfilm i pragtfulde Farver, med en Rigdom af historiske Gevandter og helst i et blussende orientalsk Milieu. Det ser, som spaaet for et Tiaar siden, ud til, at Filmfyrsterne helt forser sig paa den Kendsgerning, at Verden er skabt i Technicolor, og tror, at Vorherre har gjort det for deres Skyld. Alexander Korda har hejset det britiske Imperiums Banner over hvert andet Biografteater paa Kontinentet, men prøver man at se, hvad der er under Filmenes overdaadige Farvelade, finder man ikke saa farlig meget. Det er ikke Film for voksne Mennesker.

Det er imidlertid *Henrik d. V.* Ogsaa den er Fest og Farver og Kostumer, men den har — i hvert Fald her i Danmark — sit meget specielle Publikum især i dem, der elsker Shakespeare og kan ham og som har Sildefødingenes medfødte Foragt for Film; dem gaar den i Hjertet paa. Det kan forundre lidt, at *Henrik d. V.* i England betragtes som den største nationale Indsats i Filmkunsten og som Kulminationen af engelsk Filmhistorie. Men det skyldes nok noget, at engelsk Filmindustri befinder sig i en Tilstand af Hypnose, siden Alexander Korda for en halv Snæs Aar siden oppegede den sunkne engelske Filmkunst med *Henrik d. VIII's Privatliv*, *The Ghost goes west* (Spøgelset flytter med), *The Scarlet Pimpernel* o. fl. Nu efter Krigen forstaar man, at der var Tale om en Hollywood-Hypnose, som synes at være blevet en permanent Tilstand for Englænderne. Er man inde under den, gælder for Bedømmelsen af Film den Regel, at Kvalitet og Omkostninger af-

Fra »Henrik V«, iscenesat af Laurence Olivier, som selv spiller Titelrollen.

hænger direkte af hinanden, og Henrik d. V. er i Henseende til Omkostninger ubetinget den største Indsats i engelsk Film. Det bør samtidig fremhæves, at den i Shakespeares eget Land har vakt den fuldkomne Begejstring i meget vide Kredse, hvad der naturligvis ikke udelukkende er et Spørgsmaal om Hypnose; men at Filmen skulde vise nogen Vej for Filmkunsten tror heller ikke de begejstrede engelske Filmkritikere paa. For Skuespillekere er det en stor Oplevelse at se Filmen, men man kan ikke bebrejde Publikum, at det kniber med at vise Tolerance over for en Film, der tager Sigte paa noget helt andet end at være Film.

Alexander Korda, som for sine Fortjenester til Fordel for engelsk Filmeksport i 1943 blev *knighted* og altsaa nu hedder SIR Alexander Korda, sidder inde med en Trylleformular, ved Hjælp af hvilken han kan etablere et Hollywood hvor som helst paa Kloden. Det er allerede svært at skelne mellem engelsk og amerikansk Film, for saa vidt angaar netop det, man forstaar ved *Storfilm*, *Korda-Film*. Den stærkt monopoliserede engelske Filmindustri støtter med enorm finansiel Styrke denne Tendens under Forsøget paa at erobre Alverdens Filmmarkeder. Det vilde imidlertid være Synd at udlægge engelsk Films Situation som den rene Kordaisme, og især at betragte Korda som ren Kordaist. Det er ham, der har genrejst engelsk Film, og det er ham, der har skabt en vældig Stab af fremragende engelske Filmkunstnere sam-

tidig med, at han bestandig tilføjer nye Træk i den engelske Filmkunst ved at hente f. Eks. franske Filminstruktører til England. Og selv om man med en vis tempereret Begejstring ser Englands Filmindustri erobre Verdensmarkedet med et farvestraalende Filmprogram, der mest er Øjenforblændelse, maa det retfærdigvis siges, at den gennemsnitlige Kvalitet af engelske Film er meget høj, saaledes at selv inferiøre Film som f. Eks. *Natten har Øjne*, iscenesat af Leslie Arliss med James Mason i Hovedrollen er værd at se og uden Brist i Manuskript, Instruktion og Skuespil. Netop James Mason, Manden med Paul Muni-Ansigtet, betragtes i øvrigt som Englands største Filmstjerne i Øjeblikket. Hollywood har stærkt Bud efter ham. Og da det aabenbart er Meningen, at vi skal se Rub og Stub af engelsk Filmproduktion siden 1940, er det altid noget, at man kan glæde sig over den almindelige Kvalitetsforbedring i de sort-hvide Film og de udmærkede Skuespillere og dygtige Filminstruktører, der er kommet til.

Men hvad er det dog altsammen, som vi ser i de mange Biografer med hurtigt skiftende Programmer, som ikke efterlader sig Spor i Sindene. Hvad er det dog alt, som Korda opsminker med fager Gestalt?

Ja, hvad er det — ved Siden af Chaplins rene Filmkunst, ved Siden af *Guldieber*, der i disse Maaneder forvandler Alexander-Teatret til et Tempel for Filmkunst, hvortil de Troende vandrer for at hente Styrke og Kraft.

Karl Roos.

UDENRIGS-KRONIK

Konflikten om Persien.

Det persiske Spørgsmaal var indtil Russernes Rømning af Landet den Kontrovers, der gav Anledning til de skarpe Rivninger mellem de tre Store. Paa Grund af de daarlige Kommunikationsforhold i dette afsides Hjørne af Verden, den utilstrækkelige Nyhedstjeneste og de mange modstridende Meddelelser er det umuligt at danne sig et klart Billede af Forholdene, endsige knytte Kommentarer til dem, rent bortset fra at denne Sag efter alt at dømme ikke er en Strid, hvor Retten og Uretten antager elementære og letfattede Former, svarende til de store internationale Konfliktsituationer, som Hitler yndede at fremkalde hvert Foraar og Efteraar inden den anden Verdenskrigs Udbrud. Snarere synes det at være en af den Slags Tilfælde, hvor de forskellige Parter hver for sig kan fremkomme med den Slags Tilfælde, hvor de forskellige Parter hver for sig kan fremkomme med Argumenter, der maa forekomme acceptable for vor Retsbevidsthed. Englænderne og Amerikanerne peger paa det flagrante Traktatbrud, som Russerne har gjort sig skyldige i ved at holde Tropper i Persien efter den 2. Marts, Perserne fremhæver Princippet om Nationernes Suverænitet og Ligeberettigelse, og endelig siger Russerne, at de ved deres Politik beskytter en undertrykt Folkeminoritet, Azerbeidjanerne, som bliver holdt nede i Fattigdom og Elendighed af det reaktionære persiske Godsejervælde.

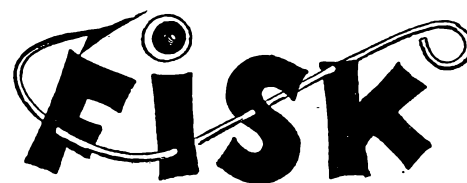
Disse Paastande er imidlertid ikke identiske med de virkelige Grunde til, at Angelsakserne ønskede de russiske Tropper fjernet fra Landet eller at Russerne ønskede at forblive der. Siden Krigens Ophør har man i Sovjetunionen søgt at skabe en Kæde af venligt-sindede Stater langs Grænserne, der kan tjene som et første Palissadeværk i Tilfælde af et nyt Stormangreb paa »den eneste socialistiske Stat i Verden«, som Præsident Kalinin har udtrykt sig. De manglende Led i denne Kæde er indtil videre Persien og Tyrkiet, og ved at holde Azerbeidjan i Pant haabede Russerne utvivlsomt at tvinge disse to Lande til Indrømmel-

ser, som man ikke paa anden Maade vilde kunne have fremkaldt.

For Persiens Vedkommende kommer dertil et andet Moment, som yderligere komplicerer Forholdene. Sovjetunionen har ikke alene en strategisk Interesse i dette Land, men ogsaa en økonomisk, der maaske er nok saa vigtig. Dette er blevet skarpt fremhævet i en opsigtsvækkende Artikel i »Izvestia«, der beskæftiger sig med den persiske Regerings Oliopolitik. Medens Englænderne, eller rettere Anglo Iranian Oil Company, har Koncessioner i den sydlige Del af Persien, har den persiske Regering hidtil vægret sig ved at bevilge Sovjetunionen lignende Koncessioner i den nordlige Del af Landet, hvilket, siger det russiske Blad, kun kan udlægges som et Forsvar for Briternes monopolistiske Privilegier. Imidlertid kan man ogsaa fortolke den persiske Politik paa en helt anden Maade, rent bortset fra at man vanskeligt kan indse, hvorledes Perserne forsvare det britiske Monopol ved at nægte Russerne en tilsvarende Begunstigelse et helt andet Sted i Landet. Det er mere nærliggende at tro, at Perserne, efter at de, uden at de dengang egentlig vidste, hvad de gjorde, har berøvet sig Retten til at udnytte deres egen Olie i Sydpersien, saa meget mere ivrigt søger at bevare Ejendomsretten til Naturskattene i Landets nordlige Halvdel. Dette er sandsynligvis ingen Begunstigelse af Briterne, men langt snarere et Udtryk for national Selvhævdelse.

Det synes heller ikke saa meget at være Russernes økonomiske Interesser i disse Egne, der foruroliger Englænderne og Amerikanerne, som deres strategiske Krav i Persien og Tyrkiet. De russiske Troppebevægelser fremkaldte i nogle Dage en meget alarmeret Stemning i London og Washington, og Formanden for Senatets Udenrigskomité, Conolly, gik saa vidt som at true med, at U.S.A. med Vaabenmagt vilde modsætte sig Russernes Agressionspolitik. Allerede nogle Dage efter fremkom imidlertid Præsident Truman med en beroligende Udtalelse.

Øjensynligt er Russerne, efter at have set hvor skarpt Vestmagterne reagerede, slaaet ind paa en mindre aggressiv Politik. 24.-3.-46. *Ulf Ekman.*

Hvad bliver det næste?

Iflg. Ekstrabladet d. 20. Marts udtalte Leif Ørnberg i Retten:

»Da jeg talte med Thorkilds ude i Schalburglogen, sagde han, at den gamle Hær skulde genopstaa i Schalburgkorpset. Korpset skulde være rent dansk, og Thorkilds sagde udtrykkeligt, at hvis Tyskerne ikke holdt deres Løfte om Korpsets Danskhed, vilde Schalburgkorpsets Medlemmer blive de farligste Sabotører mod Tyskerne.«

Først hævder nogle Eftergivenhedspolitikere sig som »den farligste illegale Klike«, og nu faar vi at vide, at Schalburgkorpset indeholdt de farligste Sabotører mod Tyskerne — hvad mon det næste bliver?

Tragedie.

Berlingske Aftenavis skriver, at »Golf-spillerne havde det slemt under Tyskerne, men værre nu«. Ak, hvad Befolkningen maa gennemgaa i det lille Danmark!

Foraarsførmelser og den store Alvor.

Af Ekstrabladets Modereportage fra Paris:

»En Række yndefulde Tylshatte fra Beige til Orkidélilla, et mægtigt Snefnug af Tyl med tilhørende Muffe, alt det er M. Eriks Foraarsførmelser omsat i Hovedpryd. Men der er ogsaa Alvor til Stede, store canotiers af Straa, sribet Bronzebrunt og lys Marine med Fjer eller Baandpynt....«

Paa Grund af Varmen.

Mere fra Ekstrabladets Modereportage:

»Her sidder den blonde Prinsesse de Fausigny Lucinge, og naar hun paa Grund af Varmen fjerner den pragtfulde Bæverpels, ser man en af Alix' dejlige draperede Jerseykjoler, hvor Folderne forover ligger som Ribberne i fine Blade.« Hjælp!

Safety first.

I en Stikkerdrabssag er afsagt en Dom, man kan synes eller la være om, men hvis Moral turde være en sikker en: ikke dræbe et Menneske, bare det stikker én.

Bedre Selskab —!

I Medlemsbladet for Københavns Radikale Vælgerforening hedder det i en Kommentar til Kommunevalget:

»Vi kan nok i det store og hele godkende den radikale Rigsdagsgruppes Politik, men vi nægter paa den anden Side ikke, at der er Selskab, vi føler os mere hjemme i, end det vort Parti nu befinder sig i, og ingen bør være i Tvivl om, at Frafaldet i København vil blive endnu større, hvis der finder en nærmere Sammenslutning Sted mellem Venstre og det radikale Venstre.«

A K T U E L L E B Ø G E R F R A W E S T E R M A N N

Fritz Bauer: Krigsforbrydere for Domstolen

En klar og sober Redegørelse for de Problemer af juridisk og politisk Karakter, der ved Krigens Afslutning er blevet aktuelle ved Afstraffelsen af de store Krigsforbrydere. Dr. Bauers faar en ganske særlig Aktualitet paa Baggrund af den løbende Proces i Nürnberg mod Göring, Hess, Streicher og de øvrige »store« Nazister.

Eivind Berggrav: Folkedommen over Quislingerne

Paa Baggrund af Udrensningens Langsomhed herhjemme har dette lille Skrift af den norske Kirkekamps Førstemand stadig aktuel Interesse. Biskop Berggrav gaar med stor Fasthed ind for en retfærdig Afstraffelse af Landsforræderne, men understreger samtidig, at Kristendommens Bud om Forsoning ikke maa glemmes. Den lille Bog ægger stadig til Diskussion om et vanskeligt Problem.

Arne Fjellbu: Minder fra Kamptiden

I denne Dagbog fra Besættelsens Aar i Norge beretter en anden af den norske Kirkekamps ledende Mænd, Trondheims Biskop Arne Fjellbu om sin Kamp med de tyske Undertrykkere. Biskop Fjellbus Bog er et enestaaende Dokument, samtidig med at det er et gribende Vidnesbyrd om en enkelt Mands Mod og Uforfærdethed over for Overmagten.

T. Thune Andersen: Da Pigtraaden brast

Enhver dansk Fange i de tyske Koncentrationslejre kender Dr. Thune Andersen. Det var ham, der i Februar 1945 gik i frivilligt tysk Fangenskab for at bringe sine nødstedte Landsmænd en haardt tiltrængt første Lægehjælp. Om sine Oplevelser og Erfaringer fra sin Undsætningsekspedition fortæller Thune Andersen i sin Bog »Da Pigtraaden brast«. Bogen har Interesse for den, der selv oplevede det tyske Helvede saavel som for den, der kun hørte og læste om det.

WESTERMANN